

Ottonis episcopi Frisingensis Chronica sive Historia de duabus civitatibus. Ed. Adolf Hofmeister. MGH Scriptorum rerum Germanicarum in usum scholarum [45.], Hannover 1912.

VII/9:

Vzpouora Jindřich V. proti otci, císaři Jindřichovi IV. (1105)

Tak tedy došlo k politováníhodnému vnitřnímu rozdělení království. Shlukly se všechny vojenské síly, země byla pustošena ohněm a mečem. Oba, otec i syn, se s vojskem usadili na březích Řezny. Budují se tábory, organizují se šiky, přívrženci obou štvou otce proti synovi a syna proti otci ke zločinu otcovraždy. Koryto řeky ale zločinným akcím brání. Mohl bys tam spatřit bědné a žalostné zbrojení, mohl jsi pozorovat, jak svět dává nad slunce jasněji najevo pohrdání sebou samým už tím, co se v něm děje: navzdory přirozenému zákonu syn povstává proti otci, proti zásadám spravedlnosti se chystá napadnout rytíř krále, služebník pána, příbuzný stojí proti příbuznému a zamýšlí prolévat krev člověka, s nímž ho váže pokrevní úděl.

Což nás nemá něco tak neslýchaného a tak nelidského, co se na světě děje, už samo o sobě provokovat k pohrdání světem? Což sám svět, jehož jméno znamená také čistý a jenž je podle Augustina spíše cosi nečistého, takhle nesvádí a neklame své milovníky falešnými požitky, nemá pak své přívržence k takovému jednání, nepřivádí je nakonec do záhuby? Toto jsou podle Pavla poslední a tudíž nebezpečné časy, v nichž si lidé hledí jen svého a ne toho, co je Ježíše Krista, a mají proto rádi jen sebe, páchají zločiny, nemají lásku, neposlouchají rodiče, dávají se všelijakými neřestmi své zvuče vléci a unášet ke zločinným podnikům a k zavrženíhodným skutkům. Všimněme si, že tyto naše časy, které jsou pravděpodobně časy posledními, jako by se chystaly nasadit předchozím zločinům korunu, jako by i obludností svých neřestí hrozily koncem světa, a na druhé straně jako by ukazovaly k blížícímu se Kristovu království. Mají totiž, jak jsem řekl, jednak nanejvýš zločinné a nanejvýš lačné milovníky světa, jednak lidi nanejvýš zapálené Boží horlivostí a nanejvýš naplněné touhou po nebi. A jako ty první duch nepravosti, který je o to náruživější, že se již jeho čas krátí, ještě víc rozohňuje k neřestem, tak zase ty druhé stále více zve k lásce k sobě sladkost Božího království, pomalu už stojící přede dveřmi. Proto také v této době, kdy je římská říše rozdělena touhou po vládě nejen boji občanskými, ale přímo otcovražděnými, jiní lidé pro Krista nechali stranou své záležitosti, uvážili, že rytířský pás nosí z dobrého důvodu, a vydají se do Jeruzaléma: tam zahájí nový druh rytířského boje a obrátí zbraně proti nepřítelům Kristova kříže tak, že křížem stále umrtvují své tělo, a tak svým způsobem života vlastně nejsou vojáky, nýbrž mnichy. Od té doby až do dneška se také začala zvyšovat přísnost v mnišském i kněžském stavu, takže spravedlivým soudem Páně jsou na jedné straně lidé tohoto světa ve své špině stále špinavější, a na straně druhé se jím vyvolení ubírají díky jeho milosti kupředu a kupředu k dokonalé ctnosti. Ale teď se již vraťme k historickému vyprávění.

Obě vojska tedy rozbila stan na březích Řezny, někteří už byli zabiti, jak se proti sobě vrhli do řeky. Jindřich mladší seznal, že veškerá otcova vojenská síla bude záviset na českém knížeti Bořivojovi a na markraběti Leopoldovi, jehož sestru měl Bořivoj za manželku. Naváděl je různě, i tak, že markraběti slíbil za manželku svou sestru, která nedávno po smrti Fridricha Švábského ovdověla. Přesvědčil je oba, aby od jeho otce přeběhli. Jejich odchod donutil císaře k ústupu a od té doby jeho síly ubývalo, zatímco síly Jindřicha mladšího začaly vzrůstat. Mohučský arcibiskup Ruthard byl mladším Jindřichem znovu uveden na svůj stolec po osmi letech od doby, kdy byl vyhnán.